

Tillaga	A 2038
Flytjandi	Flokkahópur miðjumanna
Afgreiðsla	Norræna þekkingar- og menningarnefndin

A 2038/UKK Þingmannatillaga um langtíma og sameiginlega norræna fjármögnun samísku málnefndarinnar Sami Giellagáldu

Flokkahópur miðjumanna leggur til að Norðurlandaráð beini þeim tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar

að tryggja langtíma, stöðuga og sameiginlega norræna fjármögnun samísku málnefndarinnar Sami Giellagáldu

Bakgrunnur

Samísk tungumál eru mikilvægur hluti af norrænum menningararfi og um leið meðal þeirra tungumála í Evrópu sem eru í mestri útrýmingarhættu. Samíska er töluð þvert á landamæri í Noregi, Svíþjóð og Finnlandi og hefur lengi einkennst af jaðarsetningu, takmörkuðum fjármunum og sundurleitri ábyrgð á málstefnu. Nokkur afbrigði tungumálsins eru flokkuð af UNESCO sem í alvarlegri eða bráðri útrýmingarhættu.

Norræna-samíska málnefndin, **Sami Giellagáldu**, gegnir lykilhlutverki í því að styrkja og þróa samísk tungumál. Verkefni nefndarinnar fela meðal annars í sér hugtakaþróun, málstaðla, samræmingu milli landa og stuðning við opinbera notkun samískra tungumála. Þar sem tungumálin eru töluð þvert á landamæri getur ekkert eitt ríki eitt og sér sinnt þessu hlutverki.

Þrátt fyrir þetta hefur fjármögnun Sami Giellagáldu hingað til verið til skamms tíma, verkefnamiðuð og ójöfn milli Norðurlandanna. Þetta vinnur gegn langtímaáætlanagerð, færniuppbyggingu og sjálfbærri endurlífgun.

Norðurlandaráð ber sérstaka ábyrgð á að efla norrænt samstarf, menningarlega fjölbreytni og réttindi frumbyggja. Rannsóknir á endurlífgun tungumála í útrýmingarhættu sýna að stöðug fjármögnun, stofnanaleg samfella og alþjóðlegt samstarf eru afgerandi þættir fyrir árangur.

Sameiginlegt norrænt fjármögnunarfyrirkomulag væri auk þess í samræmi við alþjóðlega samninga um réttindi frumbyggja, svo sem yfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna um réttindi frumbyggja og rammisamning Evrópuráðsins um vernd minnihlutahópa.

Hróarskeldu, 23. febrúar 2026

Jouni Ovaska (cent)

Helena Gellerman (L)

Lars-Christian Brask (LA)

Halla Hrund Logadóttir (F)

Johan Dahl (Sb)

Justus Hansen (D)

Sandra Listerby (Lib)

Catarina Deremar (C)

Jonas Andersen Sayed (KrF)

Sandra Sigurðardóttir (V)

Krista Mikkonen (grænum)

Rebecka le Moine (MP)

Oda Indgaard (MDG)

Louise Elholm (V)

Eva Biaudet (sfp)

Henrik Rejnholt Andersen (M)

Liz Mattsson (ÅC)

Kjell-Arne Ottosson, (KD)

Anna Falkenberg (Sb)

Markku Siponen (cent)

Geir Inge Lien (Sp)